

PROGRAMACIÓN DOCENTE DE **ESCENA LÍRICA III**

CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA DE A CORUÑA

TÍTULO SUPERIOR DE MÚSICA (ENSINANZAS REGULADAS POLO DECRETO 163/2015, DO 29 DE OUTUBRO)

(Modificación da programación prevista para o Curso 2019/20, debido á situación de emerxencia sanitaria no territorio da Comunidade Autónoma de Galicia, seguindo as Instrucións do 27 de abril de 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa para o desenvolvemento do terceiro trimestre do curso académico 2019/20, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia)

1. IDENTIFICACIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN										
DISCIPLINA: <i>ESCENA LÍRICA III</i>										
ESPECIALIDADE	Interpretación						ITINERARIO		CANTO	
CARÁCTER	Obrigatoria						TIPO DE CLASE		COLECTIVA	
DEPARTAMENTO	CANTO						XEFE DE DPTO.		Mª Teresa Bárbara Criado	
CURSOS	1º curso	2º curso		3º curso		4º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Mª Teresa Bárbara Criado	
CUADRIMESTRES	I	II	III	IV	V	VI	VII	Horas de clase semanais:	1'5 horas	
ECTS/CUAD.							1,5	Observacións:		
DOCENTES:	NOME E APELIDOS						EMAIL/TEL/WEB		TITORÍA	
	Aida Cruz Estévez						aidacruzestevez@gmail.com		

2. DESCRIPTOR E COMPETENCIAS	
DESCRIPTOR:	Estudo e interpretación do repertorio escénico habitual. Compresión e desenvolvemento da acción e o conflito dramático. Coñecemento e aplicación práctica da relación texto-música e movemento
COÑECEMENTOS PREVIOS:	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos do cuadrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS:	<p>Escena Lírica é unha disciplina propia do itinerario de Canto, que ten como obxectivo coñecer e desenvolver as capacidades para a interpretación escénica.</p> <p>A disciplina Escena Lírica deberá capacitar ao alumnado para dominar completamente as técnicas teatrais na interpretación do repertorio lírico, así como os procesos de creación de personaxes e o dominio escénico dos movementos, a xestualidade e o uso do espazo.</p> <p>Ten relación directa coas disciplinas de Canto, Técnica corporal, as Técnicas de control emocional e corporal, Repertorio de ópera e zarzuela, Idiomas aplicados ao canto.</p>
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS:	T1, T2, T3, T6, T7, T13
COMPETENCIAS XERAIS:	X3, X7, X8, X9, X11, X21, X24, X26
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:	EI1, EI3, EI4, EI5, EI8, EI10
Ver a lista e descrición de competencias no Decreto 163/2015, do 29 de outubro	

3. OBXECTIVOS	
DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Desenvolver as capacidades de interpretación escénica e assimilar o proceso de creación dunha personaxe.	T1, T2, T6, T13 X3, X7, X8, X9,X21, X24, X26, EI4, EI5, EI10
Perfeccionar o corpo como instrumento de comunicación actoral e desenvolver as capacidades memorísticas.	T1, T2, T6, T7, T13 X3, X7, X8, X9,X21, X24, X26, EI4, EI5, EI10
Discernir os elementos que interveñen no proceso de creación dunha personaxe, potenciando as capacidades creativas e expresivas.	T1, T2, T6, T7, T13 X3, X7, X8, X9,X21, X24, X26, EI4, EI5, EI10
Coordinar todos os elementos teóricos propios do instrumento no contexto da acción dramática.	T1, T2, T3, T6, T13 X3, X7, X8, X9, X11, X21, X24, X26, EI1, EI3, EI4, EI5, EI8, EI10

4. CONTIDOS		
TEMAS	DESCRITOR DE SUBTEMAS	SESIÓNS
<i>A voz e o corpo</i>	Posibilidades expresivas e creativas do propio corpo. Relación corpo-voz. A voz e o xesto	3
<i>A creación da personaxe</i>	Coñecemento do proceso de creación e construción dunha personaxe. Métodos e técnicas actorais. Exercicios e técnicas para optimizar a creatividade e a expresividade en relación coa interpretación escénica.	3
<i>O repertorio escénico.</i>	Estudo e interpretación dun rol principal de obra escénica. Coñecemento e traballo de roles adecuados as características vocais do alumno/a. A articulación e o fraseo dentro do contexto escénico.	6
<i>Técnicas interpretativas</i>	Principios de acción e conflito dramático. Criterios e control do espazo escénico, o ritmo interpretativo e a enerxía de acción. Desenvolvemento das capacidades interpretativas.	3
<i>Metodoloxía de traballo autónomo</i>	Hábitos de estudo: Desenvolvemento das técnicas escénicas e aplicación das mesmas como recursos expresivos e comunicativos no repertorio lírico.	1
<i>*Todos os contidos reflíctense temporalizados cun número de sesión nas que se traballan de maneira mais directa, pero polo seu carácter transversal, na práctica son traballados ao longo de tódalas sesión.</i>		16
TOTAL SESIÓNS:		

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍA			
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Actividades introdutorias (Saúdo inicial; posta en común dos coñecementos que posúen os alumnos/as ao comezo do curso, e exposición das expectativas que teñen cara ao cuadrimestre que comeza).	1		1
Exposición maxistral (exposición teórica dos contidos a traballar durante as clases. Contextualización das obras escollidas e puntualizacións técnicas a priori das mesmas.)	1		1
Exposición práctico-teórica (Exposición para introducir os aspectos teóricos e estilísticos aplicables relacionados coa disciplina e o repertorio que se traballará na clase)	3 1	2	3
Práctica individual (Tempo que o alumno/a dedicará á posta en práctica)	16 2	12 30	32
Lectura guiada e comentario de fontes (preparación durante a clase do traballo encomendado para a seguinte sesión. Supervisión da información teórica aportada polo alumno/a con respecto á situación histórica do drama, ao compositor e o libretista, estilo, fonética,	1	1	1

traducción do texto ...)			
Pescuda de información, traballo persoal (tempo de pescuda de información adicional ao traballo da aula proposto).		4	4
Actividades complementarias (Asistencia a talleres, seminarios, conferencias..., relacionados coa materia).		4	4
Titorías (atención particular aos alumnos/as)		1	1
Actividades de avaliación: 1. Proba práctica: - Interpretación dun dúo de ópera ou zarzuela traballado durante o cuadrimestre. - Realización dun traballo estilístico musical relacionado co dúo de ópera ou zarzuela traballado durante o cuadrimestre. - Realización dunha comparativa xustificada de tres versións de cantantes diferentes interpretando un dúo de ópera ou zarzuela traballado durante o cuadrimestre. 2. Audición (interpretación en audición pública de repertorio traballado nas clases) 2. Revisión de probas	± ±	2 1	1 1 1
TOTAL HORAS:			45

6. AVALIACIÓN			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
6.1. CONVOCATORIA ORDINARIA			
6.1.1 AVALIACIÓN ORDINARIA			
Seguimento do rendemento do alumno (Caderno do Profesor)	Asistir ás clases con regularidade e puntualidade. Amosar unha actitude positiva e interese pola disciplina. Demostrar capacidade de resposta na asimilación dos diferentes conceptos técnicos, estilísticos e musicais que se traballarán nas sucesivas clases. Ser quen de cantar cunha correcta afinación, con control correcto na emisión e control da voz. Utilizar a pronunciación correcta do texto, a través dunha axeitada articulación. Amosar un equilibrio nas dinámicas en relación ao piano, e os demais membros do conxunto, de ser o caso. Aplicar os coñecementos estilísticos e estéticos a cada época ás obras do repertorio a interpretar. Demostrar o coñecemento das técnicas escénicas na interpretación pública do repertorio lírico con soltura e seguridade na presenza escénica.	Todas	100%
Audicións-exames de aula:	Ser quen de cantar cunha correcta afinación, con control correcto na emisión e control da voz. Utilizar a pronunciación correcta do texto, a través dunha axeitada articulación. Amosar un equilibrio nas dinámicas en relación ao piano, e os demais membros do conxunto, de ser o caso. Demostrar coñecemento dos elementos que conforman as diferentes técnicas interpretativas, e as actividades derivadas da súa práctica. Aplicar os coñecementos estilísticos e estéticos a cada época ás obras do repertorio a interpretar. Demostrar o coñecemento das técnicas escénicas na interpretación pública do repertorio lírico con soltura e seguridade na presenza escénica. Saber transmitir a interioridade da personaxe do rol a interpretar, e así como ás súas implicacións e/ou interrelacións co resto das personaxes da obra. Realizar as interpretacións do repertorio de memoria e con dominio do espazo escénico.	Todas	20%
Audición pública:	Ser quen de cantar cunha correcta afinación, con control correcto na emisión e control da voz. Utilizar a pronunciación correcta do texto, a través dunha axeitada articulación.	Todas	50%

	<p>Amosar un equilibrio nas dinámicas en relación ao piano, e os demais membros do conxunto, de ser o caso.</p> <p>Demostrar coñecemento dos elementos que conforman as diferentes técnicas interpretativas, e as actividades derivadas da súa práctica.</p> <p>Aplicar os coñecementos estilísticos e estéticos a cada época ás obras do repertorio a interpretar.</p> <p>Demostrar o coñecemento das técnicas escénicas na interpretación pública do repertorio lírico con soltura e seguridade na presenza escénica.</p> <p>Saber transmitir a interioridade da personaxe do rol a interpretar, e así como ás súas implicacións e/ou interrelacións co resto das personaxes da obra.</p> <p>Realizar as interpretacións do repertorio de memoria e con dominio do espazo escénico.</p>		
<p><i>Todas as actividades realizadas durante o período do confinamento (16 de marzo ao 15 de maio) así como os traballos entregados, serán valoradas positivamente sobre a cualificación obtida na fase presencial.</i></p>			
<p>6.1.2. AVALIACIÓN ORDINARIA (ADIANTO DE CONVOCATORIA-EXAME DECEMBRO)</p>			
-Exame final, en audición pública:	<p>Ser quen de cantar cunha correcta afinación, con control correcto na emisión e control da voz.</p> <p>Utilizar a pronunciación correcta do texto, a través dunha axeitada articulación.</p> <p>Amosar un equilibrio nas dinámicas en relación ao piano, e os demais membros do conxunto, de ser o caso.</p> <p>Demostrar coñecemento dos elementos que conforman as diferentes técnicas interpretativas, e as actividades derivadas da súa práctica.</p> <p>Aplicar os coñecementos estilísticos e estéticos a cada época ás obras do repertorio a interpretar.</p> <p>Demostrar o coñecemento das técnicas escénicas na interpretación pública do repertorio lírico con soltura e seguridade na presenza escénica.</p> <p>Saber transmitir a interioridade da personaxe do rol a interpretar, e así como ás súas implicacións e/ou interrelacións co resto das personaxes da obra.</p> <p>Realizar as interpretacións do repertorio de memoria e con dominio do espazo escénico.</p>	Todas	70%
-Presentación e defensa dun traballo relacionado coa disciplina	<p>Amosar coñecemento suficiente da disciplina, en relación ás técnicas interpretativas, o traballo da personaxe e o dominio escénico.</p> <p>Saber expresar as ideas con claridade e concreción, dun xeito ordenado e coherente co que se pretende transmitir.</p> <p>Demostrar control durante a exposición tanto da secuenciación dos contidos como do tempo utilizado para cada un deles.</p> <p>Presentar o traballo con orde, limpeza, redacción e ortografía correctas.</p> <p>Manter o rigor científico nos datos aportados, así como a correcta utilización das fontes.</p>	Todas	30%
<p>6.1.3. AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*PERDA AVALIACIÓN CONTINUA)</p> <p><i>Os Alumnos/as que superen as 3 faltas non xustificadas no cuadrimestre, perderán o dereito á avaliación continua, o que implica a presentación á proba correspondente.</i></p>			
-Interpretación de dous dúos de ópera ou zarzuela (envío mediante gravación)	<p>Ser quen de cantar cunha correcta afinación, con control correcto na emisión e control da voz.</p> <p>Utilizar a pronunciación correcta do texto, a través dunha axeitada articulación.</p> <p>Amosar un equilibrio nas dinámicas en relación ao piano, e os demais membros do conxunto, de ser o caso.</p> <p>Demostrar coñecemento dos elementos que conforman as diferentes técnicas interpretativas, e as actividades derivadas da súa práctica.</p> <p>Aplicar os coñecementos estilísticos e estéticos a cada época ás obras do repertorio a interpretar.</p> <p>Demostrar o coñecemento das técnicas escénicas na interpretación pública do repertorio lírico con soltura e seguridade na presenza escénica.</p> <p>Saber transmitir a interioridade da personaxe do rol a interpretar, e así como ás súas implicacións e/ou interrelacións co resto das personaxes da obra.</p> <p>Realizar as interpretacións do repertorio de memoria e con dominio do espazo escénico.</p>	Todas	70%
-Presentación e defensa dun traballo relacionado coa disciplina	<p>Amosar coñecemento suficiente da disciplina, en relación ás técnicas interpretativas, o traballo da personaxe e o dominio escénico,</p> <p>Saber expresar as ideas con claridade e concreción, dun xeito ordenado e</p>	Todas	30%

	<p>coherente co que se pretende transmitir. Demostrar control durante a exposición tanto da secuenciación dos contidos como do tempo utilizado para cada un deles. Presentar o traballo con orde, limpeza, redacción e ortografía correctas. Manter o rigor científico nos datos aportados, así como a correcta utilización das fontes</p>		
6.2. CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA			
-Interpretación de dous dúos de ópera ou zarzuela (envío mediante gravación)	<p>Ser quen de cantar cunha correcta afinación, con control correcto na emisión e control da voz. Utilizar a pronunciación correcta do texto, a través dunha axeitada articulación. Amosar un equilibrio nas dinámicas en relación ao piano, e os demais membros do conxunto, de ser o caso. Demostrar coñecemento dos elementos que conforman as diferentes técnicas interpretativas, e as actividades derivadas da súa práctica. Aplicar os coñecementos estilísticos e estéticos a cada época ás obras do repertorio a interpretar. Demostrar o coñecemento das técnicas escénicas na interpretación pública do repertorio lírico con soltura e seguridade na presenza escénica. Saber transmitir a interioridade da personaxe do rol a interpretar, e así como ás súas implicacións e/ou interrelacións co resto das personaxes da obra. Realizar as interpretacións do repertorio de memoria e con dominio do espazo escénico.</p>	Todas	70%
-Presentación e defensa dun traballo relacionado coa disciplina	<p>Amosar coñecemento suficiente da disciplina, en relación ás técnicas interpretativas, o traballo da personaxe e o dominio escénico, Saber expresar as ideas con claridade e concreción, dun xeito ordenado e coherente co que se pretende transmitir. Demostrar control durante a exposición tanto da secuenciación dos contidos como do tempo utilizado para cada un deles. Presentar o traballo con orde, limpeza, redacción e ortografía correctas. Manter o rigor científico nos datos aportados, así como a correcta utilización das fontes</p>	Todas	30%

Para a poder optar á Matrícula de Honra, o alumnado deberá obter cunha cualificación de sobresaínte na disciplina. O/a profesor/a da do/a alumno/a comunicará ao departamento ao do final da semana dos exames. Os/as alumnos/as deberán realizar unha proba deseñada polo departamento a tal fin, cunha convocatoria específica para o mesmo, e que non excederá na súa totalidade dos 30 minutos de duración.

5. BIBLIOGRAFÍA

Obras orientativas:

Donizetti (L'elisir d'amore, D. Pasquale), Gluck (Alceste), Gounod (Faust, Romeo et Juliete), Haendel (Acis y Galatea, Rodelinda...), Humperdinck (Haensel und Gretel), Lehar (Die lustige Witwe), Mozart (Cosí fan tutte, Die Zauberflöte, Don Giovanni, La clemenza di Tito, Zaide...), Menotti (The telephone), Offenbach (Les contes d'Hoffmann), Puccini (Bohème, Madame Butterfly, Manon Lescaut, Le villi, Tosca...), Purcell (Dido and Aeneas, King Arthur...) Ravel (L'enfant et les sortilèges), Rossini (Generentola, Il barbiere di Siviglia, L'italiana in Algeri, Semiramide), Verdi (Ernani, Il trovatore, La traviata, Rigoletto, Simon Boccanegra...), Weber (Der freischütz), Wolf Ferrari (Il segreto di Susanna)

Arrieta (Marina), Barbieri (El barberillo de Lavapiés, Los diamantes de la corona), Bretón (La verbena de la Paloma), Chapí (Las hijas de Xebedeo, El rey que robó...), Chueca (La gran vía, Agua azucarillo y aguardiente), Fernández Caballero (Gigantes y cabezudos), Gaztambide (El juramento), Guerrero (El huésped del sevillano, La rosa del azafrán...), Guridi (El caserío), Serrano (La canción del olvido), Sorozábal (La del manojo de rosas, La tabernera), Soutullo (El último romántico), Torroba (Luisa Fernanda), Vives (Doña Francisquita, Maruxa)

Libros de consulta:

Alier, R.: "Historia de la ópera"
Edit. Ma non troppo

Bernhardt, S.: "El arte del teatro".
Parsifal Editores

Falcón, L.: "La ópera. Voz, emoción y personaje"
Alianza Música

Hamoncourt, N.: "El diálogo musical"
Ed. Paidó

Hamoncourt, N.: "La música como discurso sonoro"
Ed. Acanalado

Jacobs, A. y Sadie, S.: "El libro de la ópera".
Ediciones Rialp.

Lawson e Stowell: "La interpretación histórica de la música"
Alianza música

Reverter, A.: "El arte del canto"
Alianza Editorial

Stanislavski, C.: "La construcción del personaje".
Alianza Editorial.

Starobonski: "Las hechiceras. Poder y seducción en la ópera"
Akal Música

Stricker, R.: "Realidad y ficción en las óperas de Mozart"
Aguilar Maior

Trastoy, B., e Zayas de Lima, P.: "Lenguajes escénicos"
Edit: Prometeo libros